

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*
THE EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION
ACCORDING TO THE IV DEVINE STATES (BRAHMAVIHARAS)
UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIM SERVICE AREA
OFFICE 3

ธนันท์ ลาภอนันต์ตระกูล¹ และ บุญสง ทองเอียง²

Tananan Lapanantakul¹ and Boonsong Thongiang²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

¹⁻²Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Tananan.lap@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 และ 3) เพื่อประเมินแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 216 แห่ง รวม 1,662 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 310 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยทำการใช้สูตรเครจซี่และมอร์แกน โดยเลือกแบบผู้ให้ข้อมูลเป็นประธานเครือข่ายสถานศึกษา จำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 รวมอยู่ในระดับ มาก 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่ามี 4 ด้าน 20 ข้อ คือแนวทางด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 5 ข้อ แนวทางด้านการบริหารงานบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 5 ข้อ แนวทางด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4

* Received 9 April 2025; Revised 25 April 2025; Accepted 30 April 2025

จำนวน 5 ข้อ แนวทางด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 5 ข้อ และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่าทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 80 – 100

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักพรหมวิหาร 4, การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4

Abstract

The objectives of this research are: 1) To study the current conditions of school administration based on the Four principles in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2) To explore guidelines for school administration according to the Four principles under the same educational service area. And 3) To evaluate the appropriateness of the administrative guidelines based on the Four principles in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office

The sample consisted of teachers from 216 schools under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3, totaling 1,662 individuals. A sample size of 310 participants was determined using Krejcie and Morgan's formula. Additionally, purposive sampling was used to select 7 school network chairpersons and 5 experts as key informants. The research instruments included questionnaires, semi-structured interviews, and an appropriateness assessment form. The statistical methods used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings were as follows: 1) The current state of school administration based on the Four principles in schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 was at a high level. 2) The guidelines for school administration based on the Four principles were divided into four aspects with a total of 20 items: Academic administration (5 items), Personnel administration (5 items), Budget administration (5 items), and General administration (5 items). And 3) The evaluation of the appropriateness of these administrative guidelines showed that all items were rated within the range of 80 to 100, indicating a high level of suitability.

Keywords: Educational institution administration, principles of the four divine states of mind, administration of educational institutions according to the principles of the four divine states of mind

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนามนุษย์เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครอง แต่ในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมืองการปกครองกลับเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการจัดการศึกษาได้เช่นกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนี้ มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของทุกคนในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคม “ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Economy society) หรือสังคมที่ต้องใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม คุณภาพของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา ต้องทำงานร่วมกับครูและมีส่วนสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงาน ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม (นิตติยา เกื้อทาน, 2560)

การเลือกหลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายจึงต้องทราบก่อนว่าผู้นำทำหน้าที่อะไร การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ต้องมีหลักธรรมหรือนำธรรมะข้อใดข้อหนึ่งมาเป็นแนวทางปฏิบัติจึงจะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นันทพร ทองเชื้อ, 2564) หลักพรหมวิหารธรรม หรือพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมของผู้เป็นใหญ่ เป็นหลักธรรมของผู้บริหาร คำว่าวิหารธรรม คือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ หมายถึง เอาใจเข้าหาธรรมะ หรือเอาธรรมะเข้ามาไว้ที่ใจ พุดง่าย ๆ ก็คือทั้งเนื้อทั้งตัวมีธรรมะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีหลักธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์กรขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ การนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และอาจเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ร่วมงานสามารถกระตุ้น และส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถช่วยเหลือผู้ร่วมงานเมื่อต้องการความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยการมอบความรักความหวังดีแก่ผู้อื่นมีจิตใจเกื้อกูลต่อเพื่อนร่วมงานหรือบุคลากรในองค์กร (วีณา คำคุ้ม, 2561)

ดังนั้นจากการที่ศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จึงได้เลือกหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ

ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตรงวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 216 โรงเรียน รวม 1,662 คน (DL-ICT) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 216 แห่ง รวม 1,662 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน, (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คนจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sample)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ คือ ประธานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประเมินแนวทาง ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 หรือผู้ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม 5 ระดับ 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงานบุคลากร 3. ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของคิด

ของลิเคิร์ต Likert, R. (1967). รวมทั้งหมด 21 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น 0.957

2.2 แบบกึ่งโครงสร้าง ประเด็นแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งแนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ได้มาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำนวน 4 ด้าน คือ ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงานบุคลากร 3. ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4. ด้านการบริหารงานทั่วไปหลักพรหมวิหาร 4

2.3 แบบสอบถามประเมินความเหมาะสม ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงานบุคลากร 3. ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4. ด้านการบริหารงานทั่วไปหลักพรหมวิหาร 4

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความร่วมมือในตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการประเมินแนวทาง เดือนกุมภาพันธ์ 2568

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ Google form ถึงสถานศึกษาถึงผู้บริหารโรงเรียน โดยทำเป็น QR Code ผ่านระบบ E-office สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ได้ข้อมูลกลับจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เดือนมีนาคม 2568

3.3 ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ พร้อมส่งแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ขออนุญาตในการบันทึกเทปและจดบันทึกด้วยตนเอง

3.4 ผู้วิจัยส่งแบบตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นเรียนในโรงเรียนพื้นที่เกาะไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอน การวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

4.3 แบบประเมินแนวทางทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าแจกแจงความถี่และหาร้อยละ (Percentage) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินความเหมาะสม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4	4.43	0.64	มาก
การบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4	4.39	0.68	มาก
การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4	4.44	0.69	มาก
การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4	4.48	0.63	มาก
รวม	4.45	0.59	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.63) รองลงมา การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.64) และ การบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.68) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการศึกษาพบว่า ได้แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 4 ด้าน 20 แนวทาง ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 1) ส่งเสริม สนับสนุนการวางแผน และพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและความต้องการของสังคมและประเทศชาติ 2) พัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพ บริบทของโรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ให้ เหมาะกับการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ยกย่องเชิดชู เกียรติคุณนักเรียน ที่มีผลการเรียนดี สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ให้โอกาสในการเรียนรู้นักเรียน อย่างเท่าเทียมกัน 4) สนับสนุนให้วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุง กระบวนการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ด้วยความเป็น 5) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความ เหมาะสม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 1) บริหารตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใสตรวจสอบได้ มอบหมายให้บุคลากร ที่มีความซื่อสัตย์ 2) วางแผนการใช้จ่ายทรัพยากร

ทางการเงินให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมของสถานศึกษา 3) การสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้านการวางแผนการใช้งบประมาณให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความทุ่มเทเสียสละ 4) การใช้กับหลักพรหมวิหาร 4 คือ หลักเมตตา หลักกรุณา หลักมุทิตา และหลักอุเบกขา ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 5) การวางแผนดำเนินการ และควบคุมการใช้จ่ายเงินและทรัพยากรทางการเงินอย่างมีระบบ

3. การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 1) จัดคนให้ตรงกับงาน ตรงความรู้ความสามารถ มอบหมายงานที่สามารถทำงานที่ไม่ถนัด เปิดโอกาสให้ซักถามเรียนรู้ 2) สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาทักษะ ความสามารถในการทำงาน 3) การบริหารอัตรากำลัง มีการกำหนดตำแหน่ง สรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ รักษาระเบียบวินัยข้าราชการ และการออกจากราชการ ต้องมีระบบการบริหารจัดงานบุคคลที่ดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) การใช้แบบฝึกหัดหรือกิจกรรมกลุ่ม การประเมินผลจากการทำกิจกรรมกลุ่มหรือการทำงานร่วมกัน 5) นำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการ โดยเริ่มจากผู้บริหารมีความปรารถนาดีต่อบุคลากรอย่างจริงใจ ให้การช่วยเหลือ ช่วยแก้ไขปัญหามอบหมายงาน

4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ 2) วางแผนบริหารงานการศึกษาด้วยความทุ่มเทเสียสละ 3) การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยบูรณาการเข้ากับหลักพรหมวิหาร 4 คือ หลักกรุณา หลักมุทิตา และหลักอุเบกขา 4) ศึกษาสภาพบริบท สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อม อาคารเรียน แหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ 5) สนับสนุน การตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยความเป็นธรรม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4		ความเหมาะสม
		ร้อยละ
การบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4		96
การบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4		96
การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4		96
การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4		100
ภาพรวม		97

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความเหมาะสม อยู่ระหว่างร้อยละ 80-100

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการวิเคราะห์สภาพแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีรากฐานที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร จึงเป็นแนวทางที่สามารถพัฒนาองค์กรให้มีความมั่นคง ทั้งในด้านคุณธรรมและประสิทธิภาพ เป็นการสร้าง “สถานศึกษาแห่งความสุข” ที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองต่างก็มีส่วนร่วมอย่างกลมกลืนและยั่งยืนในระยะยาวและสอดคล้องกับงานวิจัย พิมพ์ใจ โนนิง (2558) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลัก พรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ ขอน เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อการศึกษาการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขต 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ ขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและราย ด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

จากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าผู้บริหารควรมีการร่างแนวทางพัฒนา คือ การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มี 4 ด้าน 20 ข้อ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันไม่เพียงแต่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถด้านการจัดการและการวางแผนเท่านั้น หากแต่ยังต้องคำนึงถึงจิตใจของบุคลากรและผู้เรียน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะ พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และ อุเบกขา จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ บุญถม อินทรธา (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของตนเอง พบว่าด้านการบริหารจัดการมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา ผู้ร่วมงานความสุจริตโปร่งใสและเที่ยงธรรม มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและกล้าตัดสินใจ ปฏิบัติตามนโยบายของ

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

จากการวิเคราะห์แบบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ วางแผนบริหารงานการศึกษาด้วยความทุ่มเทเสียสละ การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยบูรณาการใช้กับหลักพรหมวิหาร 4 คือ หลักกรุณา หลักมูทิตา และหลักอุเบกขา ศึกษาสภาพบริบท สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ปรับปรุงและพัฒนา สิ่งแวดล้อม อาคารเรียน แหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ สนับสนุน การตรวจสอบและ ประเมินผลการดำเนินงาน ด้วยความเป็นธรรม มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ มากที่สุด ทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนและการจัดชั้นเรียนและครูเข้าชั้นเรียน รองลงมา ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ พระภัทรพงษ์ ฐิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์) (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้าน การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหม วิหาร 4 และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ผล การเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ทั้ง 4 ด้าน 20 แนวทางที่มีความเหมาะสมอยู่ร้อยละ 80 – 100 ซึ่งสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบการวางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ให้มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ รวมทั้งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้และมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลวิจัยพบว่าสภาพพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 การบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนจึงควรตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อการดำเนินงานการจัดการเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลการวิจัยได้พบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 มี 4 ด้าน 20 ข้อ และพบว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่ามีความเหมาะสม ร้อยละ 80 – 100 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชสามารถนำไปขยายผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. ผู้บริหารของโรงเรียนที่อยู่ในบริบทใกล้เคียงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนแก้ไขส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. ควรศึกษาทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

นันทพร ทองเชื้อ, มิตรภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(1). 90-102.

- นิตติยา เกื้อทาน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในอำเภอปลวกแดงจังหวัดระยอง. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญถม อินทรธา. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 1(1), 83-96.
- พระภัทรพงษ์ ฐิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์). (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 2(1),1-10.
- พิมพ์ใจ โนนิง. (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. ธรรมทรรศน์, 15(1),135-142.
- วีณา คำคุ้ม. (2561). พฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิด เห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 14 ในจังหวัดพังงา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570 (ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568). เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2567 จาก <http://www.nst3.go.th>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale, in Attitude Theory and Measurement. P.90-95.